AIR LIQUIDE INDUSTRIES BELGIUM

KOHTUJURISTI ETTEPANEK

ANTONIO TIZZANO

esitatud 30. märtsil 2006[1] [1]

I. Sissejuhatus

1. Kahe eraldi otsusega esitasid Cour d'appel de Liège (edaspidi „Cour d'appel") ja Tribunal de première instance de Liège (edaspidi „Tribunal de première instance") Euroopa Kohtule EÜ artikli 234 alusel terve rea eelotsuse küsimusi üksnes maagaasi survejaamades kasutatavate mootorite suhtes kohaldatava mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvatest kohalikest maksudest vabastamise meetme kokkusobivuse kohta EÜ artiklitega 25, 87 ja 90, samuti selle meetme võimaliku kokkusobimatuks tunnistamise tagajärgede kohta.

1 — Algkeel: itaalia.

II. Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2. Käesolevas kohtuasjas tuleb kõigepealt viidata EÜ artikli 87 lõikele 1, milles, nagu me teame, on nähtud ette, et kui asutamislepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi ja kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu.

3. Tuleb mainida ka EÜ artikli 88 lõiget 3, mis sätestab meid huvitava osas:

„Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta

piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse".

4. Käesoleva juhtumi seisukohast on oluline ka EÜ artikkel 25, mis näeb ette:

„Liikmesriikide vahel on keelatud impordi- ja eksporditollimaksud ja samaväärse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes".

5. Lõpuks tuleb mainida EÜ artiklit 90, mis sätestab:

„Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud otsestest või kaudsetest maksudest. Liiatigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset."

Siseriiklik õigus

Kohtuasi C-393/04

6. 13. detsembril 1999 andis Seraing'i linnavolikogu määruse, millega kehtestati mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks (edaspidi „linnavolikogu määrus"). Selle määruse kohaselt kehtestatakse nimetatud linna territooriumil asuvatele tööstus-, kaubandus-, rahandus- või põllumajanduslikele käitistele iga-aastane maks, mis tuleb tasuda rajatise või sellega seotud üksuste käitamisel kasutatavate mootorite pealt, sõltumata mootoris kasutatavast ainest või energiaallikast. Maksu summa on proportsionaalne kasutatava mootori võimsusega.

7. Selle kohaliku määruse artikkel 3 näeb siiski ette teatud arvu juhtusid, mis toovad kaasa sellest maksust vabastamise. Eelkõige ja meid huvitava osas on artikli 3 üheksanda lõigu kohaselt mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast maksust vabastatud „maagaasi survejaamades kasutatavad mootorid, mis panevad tööle jaotustorustikus rõhku tekitavad kompressorid".

Kohtuasi C-41/05

8. 30. oktoobril 1998 ja 29. oktoobril 1999 andis Liège'i provintsi volikogu määruse (edaspidi „provintsimäärus"), millega kehtestati mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv iga-aastane maks.

9. Sellel määrusel on samasugune kohaldamisala nagu eespool nimetatud määrusel, mille andis Seraing'i linnavolikogu, ning nagu linnavolikogu määruski vabastab see mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast maksust maagaasi survejaamades kasutatavad mootorid.

III. Asjaolud ja menetlus

Sissejuhatus

10. Air Liquide on tööstus- ja meditsiinigaaside tootmisele ja transpordile spetsialiseerunud tööstuskontsern. Sellesse kontserni kuulub Air Liquide Industries Belgium S.A. (edaspidi „Air Liquide").

11. Air Liquide tagab tööstusgaasi transpordi maa-aluse väga kõrge rõhu all oleva toruvõrgustiku abil oma Belgias asuvatest erinevatest tootmiskohtadest oma Belgias, Prantsusmaal ja Madalmaades asutatud klientideni.

12. Selle tegevuse raames kasutab Air Liquide Liège'i provintsis asuva Seraing'i linna territooriumil paiknevat tööstusgaasi tootmisüksust. See üksus hõlmab survejaama, mis on vajalik selleks, et suunata gaas vastavatesse torudesse ja et seda saaks transportida.

Kohtuasi C-393/04

13. 28. juunil 2000 sai Air Liquide Seraing'i linna maksuteate, milles tal paluti tasuda 1999. majandusaasta eest 41 275 757 Belgia franki (BEF) (seega 1 023 199,20 eurot) mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu.

14. 22. septembri 2000. aasta kirjaga esitas Air Liquide selle makseteate peale Seraing'i linnavalitsusele vaide. See vaie jäeti siiski 15. märtsi 2001. aasta otsusega rahuldamata.

15. Kaebuse esitaja pöördus seega Tribunal de première instance de Liège'i poole, paludes sellel viimati nimetatud otsus tühistada, tuginedes muu hulgas kõnesoleva maksu diskrimineerivale laadile, mis on tingitud sellest, et seda tasuvad tööstusgaasi tootvad ja transportivad äriühingud, samal ajal kui sellest on vabastatud äriühingud, kes transpordivad maagaasi.

16. Kohus, kelle poole pöörduti, tunnistas 28. novembri 2002. aasta otsusega kaebuse vastuvõetavaks, kuid põhjendamatuks. Air Liquide pöördus seejärel Cour d'appel'i poole, kes otsustas 15. septembri 2004. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas Euroopa Ühenduse asutamislepingu konsolideeritud versiooni [EÜ] artikli 87 mõistes tuleb riigiabina käsitada mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast kohalikust maksust vabastamist, mida kohaldatakse ainult maagaasijaamades kasutatavate mootorite suhtes, jättes kõrvale muude tööstusgaaside puhul kasutatavad mootorid?"

Kohtuasi C-41/05

17. 20. aprillil 2000 ja 9. mail 2001 saatis Liège'i provintsi volikogu Air Liquide'ile kaks maksuteadet, milles paluti tasuda mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks 1999. majandusaasta (1998. aasta tegevus) ja 2000. majandusaasta (1999. aasta tegevus) eest, mis oli vastavalt 4 744 980 Belgia franki (117 624,98 eurot) ja 2 403 360 Belgia franki (59 577,74 eurot).

18. Et selle maksuteate peale esitatud vaide jätsid Liège'i provintsi ametiasutused rahuldamata, pöördus Air Liquide Tribunal de première instance de Liège'i poole, paludes rahuldamata jätmise otsus tühistada ja taotledes samal ajal varem tasutud maksude tagastamist kogusummas 30 788 100 Belgia franki (763 217,06 eurot).

19. Et kaebuse esitaja tugines muu hulgas sellele, et mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks on vastuolus EÜ artiklitega 25, 87 ja 90, otsustas Tribunal de première instance 24. jaanuari 2005. aasta otsusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Euroopa Ühenduse asutamislepingu konsolideeritud versiooni [EÜ] artikli 87 mõistes tuleb riigiabina käsitada mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast provintsimaksust vabastamist, mida kohaldatakse ainult maagaasijaamades kasutatavate mootorite suhtes, jättes kõrvale muude tööstusgaaside puhul kasutatavad mootorid?

2. Kui vastus eelnevale küsimusele on jaatav, kas siis siseriiklik kohus, kes menetleb maksumaksja kaebust, kelle suhtes ei kohaldatud mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast provintsimaksust vabastamist, peaks maksusumma sisse nõudnud ametiasutuselt selle maksumaksja kasuks välja mõistma juhul, kui ta tuvastab, et nii faktiliselt kui õiguslikult ei ole maksu sisse nõudnud ametiasutusel seda alust nõuda maksumaksjalt, kelle suhtes kohaldati maksuvabastust?

3. Kas mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu, millega maksustatakse mootoreid, mida kasutatakse tööstusgaasi torutranspordiks väga kõrge rõhu all, mille tarbeks on vaja kasutada survejaamu, tuleb käsitada kui samaväärse toimega maksu, mis on keelatud asutamislepingu konsolideeritud versiooni artikli 25 ja sellele järgnevate artiklite kohaselt, kui ilmneb, et faktiliselt on provints või omavalitsusüksus selle sisse nõudnud tööstusgaasi transportimiselt väljaspool oma territoriaalseid piire, sellal kui maagaasi transport samadel tingimustel on sellest maksust vabastatud?

4. Kas mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu, millega maksustatakse mootoreid, mida kasutatakse tööstusliku gaasi torutranspordiks väga kõrge rõhu all, mille tarbeks on vaja kasutada survejaamu, tuleb käsitada kui riigimaksu, mis on asutamislepingu artikli 90 ja sellele järgnevate artiklite kohaselt keelatud, kui ilmneb, et maagaasi transport on sellest maksust vabastatud?

5. Eeldades, et vastus eelnevatele küsimustele on jaatav, siis kas maksumaksjal, kes on tasunud mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu, on õigus nõuda selle tagastamist alates 16. juulist 1992, s.o kuupäevast, mil kuulutati välja Legrose kohtuotsus [2]?"

Menetlus Euroopa Kohtus

20. Euroopa Kohtu presidendi 21. juuli 2005. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-393/04 ja C-41/05 suulise menetluse ja lõpliku kohtuotsuse huvides.

21. Nii ühes kui ka teises kohtuasjas esitasid kirjalikke märkusi kaebuse esitaja, Liège'i provints, Seraing'i linn, Belgia valitsus ja komisjon, kes esitasid seejärel kõik ka 13. oktoobri 2005. aasta kohtuistungil suulisi märkusi.

2 — 16. juuli 1992. aasta otsus kohtuasjas C-163/90: Administration des douanes et droits indirects *vs.* Legros jt (EKL 1992, lk I-4625).

IV. Õiguslik analüüs

Esimene küsimus (kohtuasjad C-393/04 ja C-41/05)

22. Cour d'appel'i ainsa tõstatatud küsimuse ja Tribunal de première instance'i Euroopa Kohtule esitatud küsimustest esimesega küsivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud Euroopa Kohtult sisuliselt, kas vabastused mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast maksust (linna omast esimesel juhul ja provintsi omast teisel juhul), mis on ette nähtud ainult maagaasi survejaamades kasutatavate mootorite puhul (edaspidi „vaidlusalused meetmed"), kujutavad endast riigiabi asutamislepingu tähenduses.

Euroopa Kohtu pädevus

23. Esimese võimalusena vaidlustavad Seriang'i linn, Liège'i provints, Belgia valitsus (edaspidi „Belgia ametiasutused") ja komisjon küsimuse vastuvõetavuse, väites, et mõlemas siseriiklikus menetluses taotles Air Liquide eelotsusetaotluse esitanud kohtult mitte eeldatava ebaseadusliku abi tagasinõudmist selle saajatelt, vaid nende summade tagastamist, mis ta tasus iseenesest seaduslikeks maksudeks.

24. Nende arvates on aga seda tüüpi tagastamine välistatud Euroopa Kohtu konkreetse praktikaga, mille kohaselt „ei saa maksukohustuslased tugineda väitele, et teistele isikutele maksuvabastuse kohaldamine on riigiabi, kui nende eesmärk on ise vältida nimetatud maksu tasumist" [3]. Et eelotsusetaotluse esitanud kohtud ei saa järelikult rahuldada kaebuse esitaja nõudeid, ei oleks Euroopa Kohtu otsusel selle kohta, kas vaidlusalused meetmed kujutavad endast riigiabi, Belgia ametiasutuste ja komisjoni arvates mingit mõju põhikohtuasjade lahendamisele.

25. Pealegi tunnistas Euroopa Kohus terves reas kohtuasjades, mille esemeks olid vaadeldavate maksudega sarnaste maksude tagastamise taotlused, ennast just sel põhjusel ebapädevaks tegema otsust asjaomase meetme riigiabina kvalifitseerimist käsitlevate küsimuste kohta. [4]

26. Mina omalt poolt meenutan kõigepealt, et Euroopa Kohtu hästi tuntud ja väljakujunenud praktika kohaselt on eelotsusemenetlustes ainult siseriiklik kohus pädev kohtuasja eripärasid arvestades hindama nii eelotsuse vajalikkust kui ka Euroopa Kohtule

3 — 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-390/98: Banks (EKL 2001, lk I-6117, punkt 80); seda põhimõtet kinnitati 13. juuni 2002. aasta otsusega liidetud kohtuasjades C-430/99 ja C-431/99: Sea-Land Service ja Nedlloyd Lijnen (EKL 2001, lk I-5235, punkt 47).

4 — Belgia ametiasutused ja komisjon viitavad eelkõige 9. märtsi 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-437/97: EKW ja Wein & Co. (EKL 2000, lk I-1157, punktid 53 ja 54) ja 13. juuli 2000. aasta otsusele kohtuasjas C-36/99: Idéal tourisme (EKL 2000, lk I-6049, punktid 26–29).

esitatavate küsimuste asjakohasust. „Ainult erandjuhul võib viimane oma pädevust eitada, nimelt siis, kui on ilmne, et [...] ühenduse õigusnormi tõlgendamine või kehtivuse hindamine [...] ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega" [5].

27. Seega tuleks teha kindlaks, kas see tingimus on käesoleval juhul täidetud, ja eelkõige, kas küsimus vaidlusaluste meetmete abina kvalifitseerimisest on eelotsusetaotluse esitanud kohtutes pooleli olevate kohtuasjade lahendamise seisukohast *ilmselgelt* asjakohatu.

28. Mulle tundub aga, et sellele küsimusele peab vastama eitavalt, nagu vastasin eitavalt kohtuasjas Ferring samale vastuvõetamatuse vastuväitele, mille esitas Prantsuse valitsus (ja millega muide ei nõustunud ka Euroopa Kohus) [6].

29. Nagu selles kohtuasjaski märgin, et ka käesoleval juhul käsitlevad siseriiklikud kohtud eranditult (kohtuasi C-393/04) või peamiselt (kohtuasi C-41/05) küsimust, kas vaidlusalused meetmed kujutavad endast riigiabi, nii et järelikult võib Euroopa Kohtu otsus selles küsimuses olla juba iseenesest kasulik vastava otsuse tegemiseks.

30. Kuid kui jätta see kaalutlus kõrvale, siis arvan, et Euroopa Kohtu otsus oleks kasulik ka siis, kui järeldada — nagu teevad ettepaneku Belgia ametiasutused ja komisjon, samuti ma ise (vt allpool punktid 58–76) —, et niisugust tagastamise nõuet, nagu on esitanud Air Liquide, ei ole võimalik rahuldada.

31. Ma meenutan nimelt, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt „mõjutab abi rakendusmeetme kehtivust see, kui siseriiklikud ametiasutused eiravad asutamislepingu artikli [88 lõike 3] viimast lauset. Siseriiklikud kohtud *peavad* tagama õigussubjektidele, kes saavad tugineda niisugusele eiramisele, et sellele järgnevad *kõik* siseriiklikust õigusest tulenevad *tagajärjed* nii abi rakendusmeetmete kehtivuse kui ka eelnimetatud sätte või

5 — Eespool viidatud kohtuotsus Idéal Tourisme, punkt 20. Vt selle kohta ka mh 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-350/03: Schulte (EKL 2005, lk I-9215, punkt 43); 5. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-125/94: Aprile (EKL 1995, I-2919, punktid 16 ja 17) ja 15. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-415/93: Bosman jt (EKL 1995, lk I-4921, punkt 59).

6 — Minu 8. mai 2001. aasta ettepanek kohtuasjas C-53/00: Ferring (EKL 2001, lk I-9067, punktid 22 ja 23). Vt selle kohta ka 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke (EKL 2001, lk I-8365); 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-308/01: GIL Insurance jt (EKL 2004, lk I-4777) ja 14. aprilli 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-128/03 ja C-129/03: AEM (EKL 2005, lk I-2861). Vastupidise kohta vt eespool 4. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsused.

võimalike ajutiste meetmete vastaselt antud rahalise toetuse tagasinõudmise osas" [7].

32. See tähendab, et juhul, kui tuvastatakse, et vaidlusalused meetmed kujutavad endast riigiabi, peavad siseriiklikud kohtud võtma kõik meetmed, mis on vajalikud maksuvabastuse kohaldamisega kahjustatud õigussubjektide kaitsmiseks. See tähendab ka, et kui need kohtud ei saa nagu käesoleval juhul võtta konkreetset taotletud meedet, ei kao sellegipoolest kohustus tagada muud kaitsevormid, mida siseriiklik õigus võib pakkuda (ma pean silmas näiteks ajutiste meetmete võtmist ebaseaduslike maksuvabastuste kohaldamise peatamiseks).

33. Seda sellega arvestamata, et hagejale võib olla kasulik ka lihtsalt deklaratiivne kohtuotsus, milles sedastatakse, et meede kujutab endast ebaseaduslikku abi, sest niisugune otsus võimaldab tal muu hulgas paluda komisjonil anda korraldus abi tagasi nõuda või — muidugi juhul, kui selleks vajalikud tingimused on täidetud — esitada siseriiklikule kohtule hagi abi saanud ettevõtjate vastu ebaausa konkurentsi tõttu või kahju hüvitamise hagi riigi vastu ühenduse õigusest tulenevate kohustuste rikkumise tõttu. [8]

34. Mulle tundub seega, et eelotsusetaotluse esitanud kohtute küsimust ei saa käsitada nii, et sellel puudub *ilmselgelt* igasugune seos põhikohtuasjadega ning et järelikult tuleb komisjoni ja Belgia ametiasutuste esitatud vastuvõetamatuse vastuväited tagasi lükata.

Põhiküsimus

35. Analüüsime nüüd siis küsimust, kas vaidlusalused meetmed kujutavad endast riigiabi mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast maksust vabastatud ettevõtjatele EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

36. Sellele küsimusele vastab Air Liquide jaatavalt, sest kõik niisuguse hinnangu andmiseks tavaliselt nõutud tingimused on käes-

7 — 21. novembri 1991. aasta otsus kohtuasjas C-354/90: Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ja Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, nn Saumoni kohtuotsus (EKL 1991, lk I-5505, punkt 12); kohtujuristi kursiiv. Vt selle kohta nt 27. novembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-34/01 ja C-38/01: Enirisorse (EKL 2003, lk I-14243, punkt 42) ja 21. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-71/04: Xunta de Galicia (EKL 2005, lk I-7419, punktid 49 ja 50).

8 — Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Banks, punkt 80. Vt ka kohtujurist Tesauro 19. septembri 1989. aasta ettepanek kohtuasjas 142/87: Belgia *vs.* komisjon (EKL 1990, lk I-959, ettepaneku punkt 7) ja kohtujurist Jacobsi 29. novembri 2005. aasta ettepanek kohtuasjas C-368/04: Transalpine Ölleitung in Österreich (Euroopa Kohtus pooleliolev, ettepaneku punkt 86).

oleval juhul täidetud. Esiteks rahastatakse kõnesolevaid maksuvabastusi nimelt riiklikest vahenditest ning teiseks on need niisugused, et annavad abi saavatele ettevõtjatele valikulise majanduseelise (selles osas täpsustab kaebuse esitaja, et kõnesolevaid maksuvabastusi võidakse kohaldada üksnes kahe ettevõtja suhtes: provintsimaksu osas SA Fluxyse suhtes ja kohaliku maksu osas S.A. Distrigazi suhtes). Lisaks võivad need moonutada konkurentsi ja ühendusesisest kaubandust, sest energeetikasektori liberaliseerimisel iseloomustab maagaasi tootmise, transportimise ja jaotamise turgu suur piiriülene kaubandus, nii et mõnele selles sektoris tegutsevale ettevõtjale antud abi saa jätta nimetatud mõju avaldamata.

37. Esitades suures osas ühtivad argumendid, väidavad Seraing'i linn ja Liège'i provints, samuti Belgia valitsus vastupidi, et need meetmed ei kujuta endast riigiabi asutamislepingu tähenduses. Seda eelkõige seepärast, et need ei saa moonutada konkurentsi ega kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust. Nimelt tegutsevad Belgia gaasisektori kohaliku tasandi ettevõtjad alati monopoli olukorras, mille tagajärg on see, et nende vahel ei ole tõelist konkurentsi.

38. Mina omalt poolt pean eelkõige meenutama, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on siis, kui hinnatakse, kas riiklik meede kujutab endast riigiabi, vaja kontrollida, kas on täidetud järgmised neli kumulatiivset tingimust: i) meede peab andma valikulise eelise teatud ettevõtjatele või teatud kaupade tootmisele; ii) eelis peab olema antud otseselt või kaudselt riigi ressurssidest; iii) meede peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ja iv) see peab olema niisugune, et võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust. [9]

39. i) Mis puudutab esimest tingimust, siis mulle näib ilmne, et vaidlusalused meetmed annavad eelise ettevõtjatele, kelle suhtes kõnesolevaid maksuvabastusi kohaldatakse. Meenutan nimelt, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt „hõlmab abi mõiste mitte üksnes toetust positiivses tähenduses, nagu subsiidiumid, vaid ka erinevas vormis sekkumisi, mis leevendavad äriühingu eelarvet tavaliselt koormavaid kohustusi ja mis seetõttu ei ole küll subsiidiumid selle sõna kitsas tähenduses, ent on siiski samalaadsed ja samasuguse mõjuga" [10].

9 — Vt nt 14. septembri 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/92–C-280/92: Hispaania *vs.* komisjon (EKL 1994, lk I-4103, punkt 20); 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-4397, punkt 68) ja 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EKL 2003, lk I-7747, punkt 74).

10 — 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 1999, lk I-2981, punktid 16 ja 17). Vt ka 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España (EKL 1994, lk I-877, punkt 14) ja 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-200/97: Ecotrade (EKL 1998, lk I-7907, punkt 34).

40. Nii on see eelkõige meetmete puhul, mis ei too küll nagu käesoleval juhul kaasa riigi vahendite ülekandmist, kuid „mille kohaselt kohaldatakse teatud ettevõtjate suhtes maksuvabastust, mis [...] asetab need soodsamasse rahalisesse olukorda kui teised maksumaksjad" [11].

41. Lisaks on tegemist valikulise eelisega, sest maksuvabastusi kohaldatakse ainult ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad maagaasi sektoris.

42. Selles osas ei arva ma, et käesoleval juhul saaks kohaldada kohtupraktikat, mida vastustajad ametiasutused ei ole muide maininud ja mille kohaselt ei ole valikulised (ja jäävad seega abi mõistest EÜ artikli 87 tähenduses välja) sellised erinevused kohtlemisel, mis soodustavad küll faktiliselt konkreetseid ettevõtjaid või tegevussektoreid, kuid mis „on põhjendatud selle süsteemi olemuse või üldise ülesehitusega, millesse [need] kuulu [vad]" [12]. Sellesse kategooriasse võivad kuuluda ka maksualased erinevused, kuid siiski tingimusel, et need tulenevad maksusüsteemi loogikaga seotud nõudmisest, [13] mitte lihtsalt üldeesmärkidest ja taotlustest, mis riigil asjaomast meedet vastu võttes olid. [14]

43. Käesoleval juhul on aga vaidlusalused meetmed põhjendatud kaalutlustega, mida on raske seostada maksusüsteemist tulenevate põhjustega. Nagu Belgia valitsus kohtuistungil otsesõnu selgitas, on tegemist meetmetega, mis kehtestati alates 1970. aastate algusest (ehk pärast naftakriisi) ainult alternatiivsete energiaallikate soodustamiseks nafta kõrval, kehtestades maagaasi sektoris tegutsevate ettevõtjate suhtes soodsama maksualase kohtlemise.

44. ii) Lisaks tundub mulle sama ilmne, et kõnesolevat eelist rahastati riigi vahenditest. Selles osas piisab, kui märkida, et kõnesolevate maksuvabastuste alusel loobusid Belgia ametiasutused tegelikult sisse nõudmast maksutulu, mida nad muidu oleksid saanud. Need meetmed tõid seega riigile kaasa lisakoormuse.

11 — *Ibidem.*

12 — Eespool viidatud kohtuotsus Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, punkt 42. Vt selle kohta ka 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 173/73: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 1974, lk 709, punkt 33) ja Euroopa Kohtu 26. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-351/98: Hispaania *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-8031, punkt 42).

13 — Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus GIL Insurance, milles Euroopa Kohus leidis, et „kindlustuste maksustamise siseriikliku korra olemus ja süsteem õigustas" sellist meedet, mille eesmärk oli „takistada käitumist, millega püüti saada kasu (kindlustusmakselt makstava maksu) määra ja käibemaksu määra erinevusest, manipuleerides kodumasinate rendi- või müügihinna ja sellega seonduvate kindlustuste hinnaga" (punkt 74).

14 — Vt nt eespool viidatud 26. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas Hispaania *vs.* komisjon, milles Euroopa Kohus lükkas tagasi Hispaania valitsuse argumendid, mille kohaselt võib tööstussõidukite pargi uuendamise soodustamiseks mõeldud meedet mitte kvalifitseerida riigiabina, sest sellel on keskkonna ja maanteeohutuse tagamise eesmärgid (punkt 43).

45. iii) Komplekssem tundub mulle seevastu analüüs, mis käsitleb tingimust, mille kohaselt peab kõnesolevatel meetmetel olema konkurentsi kahjustav mõju.

46. Põhimõtteliselt peaks vastus olema jaatav, eriti kui lähtuda tõdemusest, et Euroopa Kohutu lähenemine selles küsimuses on väga lai. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt moonutavad meetmed — taolistega on just tegemist käesoleval juhul —, mille „eesmärk on vabastada ettevõtjad selliste kulude kandmisest, mida nad oleks muidu pidanud seoses igapäevase juhtimise või tegevusega ise kandma, põhimõtteliselt konkurentsitingimusi" [15]. Euroopa Kohtul on lisaks olnud juhust täpsustada, et see tingimus on täidetud ka siis, kui on olemas kas või ainult konkurentsi moonutamise võimalus. [16]

47. Pean siiski meenutama, et käesoleval juhul vaidlustavad Belgia ametiasutused konkurentsi moonutamise võimaluse esimese võimalusena, sest nad rõhutavad asjaolu, et väidetavat abi saanud ettevõtjad (Distrigaz ja Fluxys) tegutsevad sektorites (nagu gaasi transportimise, jaotamise ja tarnimise sektorid), mida iseloomustab seaduslik monopol ja kus ei ole seega määratlusest lähtuvalt konkurentsi.

48. Kuigi kõik olemasolevad andmed koos ei võimalda anda selles küsimuses kindlat vastust, tundub mulle, et mõned toimikus olevad elemendid viivad Belgia ametiasutuste väitest erineva järelduseni, sest toovad välja, et vaidlusalustest meetmetest kasu saanud ettevõtjad konkureerivad asjaomastel turgudel teiste ettevõtjatega, kuigi veel piiratud ulatuses.

49. Näiteks tuleneb Belgia konkurentsiameti ühest hiljutisest otsusest — mis on lisatud Seraing'i linna märkustele —, et kui Distrigazil „oli enne gaasituru liberaliseerimist tarnimise monopol", on ta pärast liberaliseerimist *„peaaegu* monopoolses seisundis". Samas otsuses märkis konkurentsiamet ka, et Fluxysil „on maagaasi [...] transportimise turul *peaaegu monopoolne seisund, mis ei tulene siiski õigusnormidest*" [17].

15 — 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-156/98: Saksamaa *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-6857, punkt 30); vt ka seal viidatud kohtupraktika.

16 — 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris *vs.* komisjon (EKL 1980, lk 2671, punktid 11 ja 12); 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 40/85: Belgia *vs.* komisjon (EKL 1986, lk 2321, punkt 22); vt ka Esimese Astme Kohtu 30. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas T-214/95: Het Vlaamse Gewest *vs.* komisjon (EKL 1998, lk II-717, punkt 46) ja Esimese Astme Kohtu 30. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-35/99: Keller ja Keller Meccanica *vs.* komisjon (EKL 2002, lk II-261, punkt 85).

17 — 7. aprilli 2003. aasta otsus nr 2003-C/C-31, *Revue Trimestrielle de Jurisprudence 2003/02*, lk 15 jj, punkt 6.2.1; kohtujuristi kursiiv.

50. Selle kohta meenutan veel, et ühes Euroopa Komisjoni otsuses — millele Seraing'i linn jällegi oma märkustes viitab — on rõhutatud, et Distrigaz seisab gaasi jaotamise sektoris silmitsi erinevate Belgia turul tegutsevate ettevõtjate kasvava konkurentsiga ja arvestab, et tulevikus siseneb sellele turule teatav arv teisi konkurente. [18]

51. Tuleb lisada, et ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse maksuvabastust, ei tegele Belgias mitte ainult maagaasi transportimise, jaotamise ja tarnimisega, vaid pakuvad lisaks tervet rida täiendavaid ja lisateenuseid (näiteks ladustamisteenused, klientide abistamine ja nõustamine), mida vaieldamatult osutatakse vaba konkurentsi tingimustes.

52. Lõpuks nähtub toimikust, et samu infrastruktuure, mida Distrigaz ja Fluxys kasutavad väidetavalt monopoli korras hallatavaks tegevuseks, kasutatakse, pakkudes transiiditeenust läbi Belgia territooriumi, et tarnida maagaasi teiste liikmesriikide tarbijatele, st rahvusvahelise transpordi toimingute raames, mille puhul konkureerivad ettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse maksuvabastust, ilmselgelt liidu teistes riikides asutatud erinevate ettevõtjatega.

53. Lähtudes kõikidest nendest kaalutlustest, kaldun pigem arvama, et toetusmeetmed ettevõtjatele, kelle suhtes kohaldatakse maksuvabastust, võivad vähemalt potentsiaalselt põhjustada konkurentsimoonutusi majandussektorites, kus toimib normaalne konkurents, nii liikmesriigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Kergendades nende ettevõtjate rahalist koormust, mida nad muidu oleksid pidanud kandma, võivad maksuvabastused mõjutada erinevate nende pakutud toodete või teenuste lõpphinda.

54. iv) Mis puudutab viimaks kõnesolevate meetmete mõju ühendusesisesele kaubandusele, siis vastupidi sellele, mida näivad väitvat Belgia ametiasutused, meenutan, et abi võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ka siis, kui abi saaja tegutseb vaid kohalikul või piirkondlikul tasandil ega osale piiriüleses kaubanduses. Abi saamise tõttu võib nimetatud abisaaja tegevus säilida või suureneda, mille tagajärjel vähenevad teistes liikmesriikides asutatud ettevõtjate võimalused siseneda asjaomase liikmesriigi turule. [19]

18 — Komisjoni 13. veebruari 2003. aasta otsus KOM(2003) 582, juhtumid nr COMP/M.3075, 3076, 3077, 3078, 3079 ja 3080, ECS *vs.* Intercomunale IVEKA jt, punktid 39 ja 40.

19 — Vt nt eespool viidatud kohtuotsus Altmark, punktid 78 ja 82.

55. See kehtib eelkõige niisuguse turu puhul nagu gaasiturg, mida iseloomustab — gaasiturg liberaliseerimise teise ühenduse direktiivi [20] jõustumise järel — kasvav konkurentsitase, seda ka piiriülesel tasandil. Niisugusel turul antud isegi piiratud abi võib seega kujutada endast hilisemat takistust selle sektori tegelikul avamisel konkurentsile ja järelikult ka kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.

56. Esitatud põhjendustest lähtudes arvan, et kõik EÜ artikli 87 lõikes 1 nimetatud tingimused on täidetud ja järelikult kujutavad kõnesolevad maksuvabastused endast riigiabi selle õigusnormi tähenduses.

57. Teen seega Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtutele nii, et mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast kohalikust maksust või provintsimaksust vabastamine, mida kohaldatakse ainult maagaasijaamades kasutatavate mootorite suhtes, kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

20 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 176, lk 57; ELT eriväljaanne 12/02, lk 23).

Teine küsimus (kohtuasi C-41/05)

58. Teises küsimuses küsib Tribunal de première instance Euroopa Kohtult, kas siseriiklik kohus, kellele on kaebuse esitanud maksumaksja, kelle suhtes ei kohaldatud kõnesolevat maksuvabastust, peaks ametiasutuselt tasutud summad maksumaksja kasuks välja mõistma juhul, kui ta tuvastab, et faktiliselt või õiguslikult ei ole ametiasutusel alust nõuda abi selle saajatelt tagasi.

59. See küsimus kerkib seetõttu, et Air Liquide'i arvates on käesoleval juhul asutamislepinguga kokkusobimatut abi täiesti võimatu tagasi nõuda. Et abi seisneb maksuvabastuses, tähendaks selle tagasinõudmine ettevõtjatelt, kelle suhtes seda kohaldati, et neile kohaldataks makse, millest nad praegu on vabastatud. Niisugune kohtu korraldus oleks tema arvates vastuolus Belgia põhiseadusega ja eelkõige selle artikli 170 lõikega 1, milles on sätestatud, et riigi huvides võetavad maksud peavad olema kehtestatud seadusega. Ainus võimalus taastada varasem olukord oleks seega anda ametiasutustele korraldus tagastada summad, mida maksid alusetult ettevõtjad, kelle suhtes ei kohaldatud maksuvabastust.

60. Belgia ametiasutused ja komisjon välistavad selle võimaluse, väites, et tasutud maksusummade tagastamise tulemus ei oleks mitte meetme võimalike konkurentsi kahjustavate mõjude kõrvaldamine, vaid vastupidi meetmest kasu saavate isikute ringi laiendamine ning seega teatud mõttes konkurentsieeskirjade rikkumise raskemaks muutmine. Komisjon täpsustab, et selle asemel, et nõuda vaidlusaluseks maksuks tasutud summade tagastamist, oleks Air Liquide pidanud taotlema, et riiki kohustataks nõudma tagasi abi, mis anti ebaseaduslikult ettevõtjatele, kelle suhtes kohaldati alusetult maksuvabastust.

61. Ütlen kohe, et Air Liquide'i argumendid ei veena ka mind ja seda kahte liiki põhjustel.

62. Esiteks ei leia ma, et asjaolud, millele kaebuse esitaja tugineb, muudaksid võimaliku ebaseadusliku toetusmeetme tagasinõudmise võimatuks.

63. Nagu teada, on Euroopa Kohus üldiselt ja just ebaseadusliku abi tagasinõudmise osas täpsustanud, et „liikmesriik ei saa tugineda *oma õiguskorras kehtivatele sätetele, valitsevale praktikale või olukorrale*, et õigustada ühenduse õigusest tulenevate kohustuste järgimata jätmist" [21].

64. Lisaks on tal konkreetsemalt olnud ka võimalus vastata vastuväitele, mis on samalaadne praegu Air Liquide'i tõstatatuga. Olles meenutanud, et „abi ebaseaduslikkuse tuvastamise loogiliseks tagajärjeks on abi tühistamine abi tagasinõudmise teel [ja et] see tagajärg ei saa sõltuda abi andmise vormist", märkis Euroopa Kohus, et „kui tegemist on [...] maksuvabastuse vormis antud abiga, mille ebaseaduslikkus on nõuetekohaselt tuvastatud, ei ole õige väita [...], et selle tagasinõudmine peab tingimata toimuma tagasiulatuva maksustamise vormis, mida on absoluutselt võimatu rakendada". Tegelikult „peavad [...] ametiasutused lihtsalt võtma vajalikud meetmed, millega abi saanud ettevõtjaid kohustatakse tasuma summad, mis vastavad nende suhtes ebaseaduslikult kohaldatud maksuvabastuse summale" [22].

65. Teiste sõnadega tuleb asuda seisukohale, et vastupidi Air Liquide'i väitele ei too siseriikliku kohtu võimalik korraldus abi tagasi nõuda niisugustel juhtudel nagu vaa-

21 — Vt 21. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas C-74/89: komisjon *vs.* Belgia (EKL 1990, lk I-491, punkt 8); kohtujuristi kursiiv. Vt ka 14. novembri 1989. aasta otsus kohtuasjas 14/88: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 1989, lk 3677, punkt 25).

22 — Vt 10. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-183/91: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 1993, lk I-3131, punktid 15–17).

deldav kaasa „olematu" maksu kohaldamist ettevõtjate suhtes, kes olid maksust vabastatud, vaid ainult maksuvabastust ette nägeva õigusnormi kohaldamata jätmise (millega kaasneb „tavalise" maksukorra kohaldamine) koos abi andnud asutuse kohustusega kõrvaldada oma ebaseadusliku käitumise tagajärjed, nõudes abisaajatelt tagasi summad, mis on võrdsed nendega, millest ta ebaseaduslikult loobus.

66. Euroopa Kohtul on aga juba olnud võimalus teha otsus ka niisugust liiki tagastamistaotluste kohta, mille esitas kaebuse esitaja käesolevas kohtuasjas. Ta leidis, et saab need rahuldada üksnes juhtudel, mil abi rahastatakse nn maksutaolistest lõivudest, s.o juhtudel, mil riigiabi seisnes selles, et mõnele isikule antavate toetuste vormis eraldati konkreetselt selleks otstarbeks kehtestatud maksust (nimelt just maksutaolisest lõivust) saadud vahendeid. [23]

67. Nendel juhtudel kujutavad ettevõtjate selleks maksuks tasutud summad endast riikliku toetusmeetme rahastamise vahendit; seega on olemas „tihe seos" kehtestatud maksu ja konkreetsete isikute suhtes kohaldatud maksusoodustuse vahel. [24] Ja sel põhjusel nõustub Euroopa Kohus seega makstud summa tagastamisega, sest abi võimalik ebaseaduslikkus laieneb maksumeetmele endale, kuna viimane kujutab endast abi „lahutamatut osa".

68. Sellest tuleneb, et varasema olukorra taastamiseks peavad pädevad siseriiklikud ametiasutused, kes tuvastavad abi ebaseaduslikkuse, mitte ainult võtma meetmed ettevõtjate suhtes, kellele anti alusetult abi (andes korralduse see tagasi nõuda), vaid ka nende suhtes, kes pidid ebaseaduslikku abi rahastama (andes korralduse tagastada nende poolt makstud summad). [25]

69. Maksuvabastuse kohaldamise juhtumitel on Euroopa Kohus vastupidi sõnaselgelt välistanud, et siseriiklik kohus võiks rahuldada tasutud maksusummade tagastamise taotlused. Nimelt tuleneb väljakujunenud kohtupraktika suundumusest, et niisugustel juhtudel „ei saa maksukohustuslased tugineda väitele, et teistele isikutele maksuvabastuse kohaldamine on riigiabi, kui nende

23 — Vt nt 21. oktoobri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-261/01 ja C-262/01: Van Calster ja Cleeren (EKL 2003, lk I-12249, punktid 53 ja 54).

24 — Maksu ja toetusmeetme niisuguse seose tähtsuse kohta vt 13. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-174/02: Streekgewest (EKL 2005, lk I-85, punkt 22). Vt ka 27. oktoobri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-266/04–C-270/04, C-276/04 ja C-321/04–C-325/04: Nazairdis (EKL 2005, lk I-9481, punktid 40 ja 41).

25 — Selles küsimuses vt eespool viidatud kohtuotsus Enirisorse, punktid 44 ja 45.

eesmärk on ise vältida nimetatud maksu tasumist" [26] või „taotleda selle tagastamist" [27].

70. Seda seepärast, et ebaseaduslik toetusmeede ei ole mitte maksumeede ise, vaid mõne maksumaksja maksust vabastamine. [28] Ja just nimelt see maksuvabastus ja ainult see maksumeetme aspekt tuleb vaidlustada kaebuse esitajatel, kes kaebavad abi olemasolu üle. [29]

71. Mulle tundub aga ilmne, et vaadeldav juhtum kuulub just sellesse viimasesse kategooriasse. Nagu me eespool nägime, seisneb abi käesoleval juhul just mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast maksust vabastamises, mida Liège'i provints kohaldab maagaasi sektoris tegutsevate ettevõtjate suhtes.

72. Märgin lisaks, et Air Liquide'i ja teiste maksumaksjate mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvaks maksuks tasutud summasid ei kasutata toetusmeetme rahastamiseks, vaid need lähevad lihtsalt maksu koguvate kohalike omavalitsuste eelarvesse. Teiste sõnadega ja erinevalt maksutaoliste lõivude juhtumitest ei ole vaidlusaluseks maksuks sissenõutud summadel kindlat otstarbelist seost.

73. Lisan, et mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks ja maagaasisektoris tegutsevate ettevõtjate maksust vabastamine kujutavad endast ilmselgelt erinevaid ja teineteisest sõltumatuid meetmeid. Nagu kinnitas kohtuistungil Belgia valitsus, kehtestasid paljud Belgia kohalikud omavalitsused mootorivõimsuselt tasumisele kuuluva maksu kaua aega enne vaidlusaluste maksuvabastuste sisseviimist. Erinevalt kohtuasja Laboratoires Boiron (millele viitasin eespool 29. joonealuses märkuses) esemeks olevast maksust ei ole vaidlusaluse maksu kehtestamine suunatud toetusmeetme kohaldamisele maagaasi sektoris tegutsevate ettevõtjate suhtes. Sellega kehtestatakse vastupidi — nagu ma äsja märkisin — üldist laadi maks, mille eesmärk on suurendada omavalitsuste maksutulu.

74. Majandusliku kasumi maagaasisektoris tegutsevatele ettevõtjatele tõid seega kaasa just need maksuvabastused (mis kehtestati alles 1970. aastatest). Air Liquide oleks niisiis pidanud vaidlustama maksumeetme selle osa, taotledes selle tühistamist ja abi taga-

26 — Eespool viidatud kohtuotsus Banks, punkt 80. Vt selle kohta ka eespool viidatud kohtuotsus EKW, punkt 52, ja eespool viidatud kohtuotsus Idéal tourisme, punkt 20.

27 — Eespool viidatud kohtuotsus Nazairdis, punkt 44.

28 — Vt selle kohta eelkõige kohtujurist Stix-Hackli 14. juuli 2005. aasta ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Nazairdis, ettepaneku punkt 38.

29 — Seevastu oleks lahendus olnud teistsugune, kui ebaseaduslik oleks olnud maksu kehtestamine ise, sest selle eesmärk on soodustada alusetult teatud isikuid, nagu see oli näiteks kohtuasjas Laboratoires Boiron, mis on minu täna esitatud ettepaneku esemeks (ja millest võib leida selle küsimuse põhjalikuma käsituse). Niisugusel juhul on tegemist maksuga, mis on välja töötatud „ebasümmeetriliselt", sest see on mõeldud kohaldamiseks üksnes teatud ettevõtjate ja mitte teiste suhtes, kes on esimestega konkurentsisuhetes, ning kehtestatud just nimelt ja *ainult* eelisolukorra loomiseks ettevõtjatele, kelle suhtes maksu ei kohaldata. Nii tekib maksu ja abi vahel tihe seos, mis on nagu medali kaks külge, sest nendele ettevõtjatele antud eelis, kelle suhtes maksu ei kohaldata, on täpses vastavuses ebasoodsa olukorraga, mis loodi nendele, kelle suhtes maksu kohaldatakse. Niisugusel juhul võib abi käsitlevate ühenduse õigusnormide seisukohast ebaseaduslikuks seega pidada maksu kehtestamist ennast.

sinõudmist selle saajatelt. Otsustades vastupidi taotleda Liège'i provintsile tasutud summade tagastamist, vaidlustab kaebuse esitaja tegelikult maksumeetme kui terviku seaduslikkuse.

75. Viimaks märgin, et maksumeetme tervikuna ebaseaduslikuks tunnistamine niisugusel juhul nagu vaadeldav tooks kaasa liiga suure ja põhjendamatu mõju riigi rahandusele. Samal ajal kui mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks kujutab endast üldist ja väga laia kohaldamisalaga maksu, toob vaidlusalune maksuvabastus kasu väga piiratud arvule ettevõtjatele. Nii et kui valida abi selle saajatelt tagasinõudmise asemel makstud summade üldise tagastamise lahendus, nagu soovib Air Liquide, tähendaks see riigile (või selle kohalikele omavalitsustele) olulise maksutulu kaotust, mis on tingitud ainult sellest, et ühel konkreetsel turul tegutsevad ettevõtjad vabastati (oletatavalt) alusetult maksust. [30]

76. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule seega ettepaneku vastata Tribunal de première instance'i teisele küsimusele, et ettevõtjad, kes peavad tasuma niisugust maksu nagu mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks, ei saa väita, et teiste isikute suhtes kohaldatav maksuvabastus kujutab endast riigiabi, eesmärgiga saavutada selleks maksuks tasutud summade tagastamine.

Kolmas küsimus (kohtuotsus C-41/05)

77. Kolmandas küsimuses küsib Tribunal de première instance Euroopa Kohtult, kas mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu tuleb käsitada kui tollimaksuga samaväärse toimega maksu, mis on EÜ artikli 25 kohaselt keelatud, kui ilmneb, et faktiliselt on provints või omavalitsusüksus selle sisse nõudnud tööstusgaasi transportimiselt väljaspool oma territoriaalseid piire, sellal kui maagaasi transport samadel tingimustel on sellest maksust vabastatud.

78. Air Liquide ühelt poolt ning komisjon ja Belgia ametiasutused teiselt poolt annavad analüüsitavale küsimusele täiesti erinevad vastused: samal ajal kui Air Liquide leiab, et käesoleval juhul on täidetud kõik EÜ artiklis 25 nõutud tingimused, väidavad komisjon ja Belgia ametiasutused vastupidist.

30 — Selle kohta vt kohtujurist Jacobsi ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Transalpine Ölleitung in Österreich, ettepaneku punktid 83 ja 90.

79. Mina omalt poolt meenutan kõigepealt, et selle õigusnormi kohaselt on „[l]iikmesriikide vahel [...] keelatud impordi- ja eksporditollimaksud ja samaväärse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes".

80. Samaväärse toimega maksu all selle õigusnormi tähenduses mõistetakse seega maksu, mida kohaldatakse sarnaselt tollimaksule impordi- või eksporditehingute suhtes ning seda seetõttu ja sel puhul, et konkreetsed tooted ületavad liikmesriikidevahelise piiri. [31]

81. Tuleb aga vältimatult tõdeda, et kõnesolevat maksu ei nõuta konkreetse piiri ületamise puhul. Nagu nähtub selgelt provintsimääruse artiklist 3, tekib mootorivõimsuselt tasumisele kuuluva maksu maksmise kohustus mitte piiri ületamisest, vaid mootori kasutamisest kutsetegevuses. Seda maksu peavad Liège'i provintsi territooriumil tasuma kõik, kes kasutavad majandustegevuses mootoreid.

31 — Vt mh Euroopa Kohtu 25. jaanuari 1977. aasta otsus kohtuasjas 46/76: Bauhuis (EKL 1977, lk 5, punktid 9 ja 10); 14. septembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-485/93 ja C-486/93: Simitzi *vs.* Dimos Kos (EKL 1995, lk I-2655, punkt 15) ja 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-347/95: Fazende Pública *vs.* UCAL (EKL 1997, lk I-4911, punkt 18).

82. Ma teen seega ettepaneku vastata, et niisugune mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks, nagu on kehtestanud Liège'i provints ning millega maksustatakse üksnes mootoreid, mida kasutatakse tööstusgaasi torutranspordiks väga kõrge rõhu all, mille tarbeks on vaja kasutada survejaamu, ei kujuta endast samaväärse toimega maksu EÜ artikli 25 tähenduses.

Neljas küsimus (kohtuasi C-41/05)

83. Neljandas küsimuses küsib Tribunal de première instance Euroopa Kohtult, kas mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu tuleb käsitada kui diskrimineerivat riigimaksu, mis on EÜ artikli 90 ja sellele järgnevate artiklite kohaselt keelatud.

84. Air Liquide'i arvates on vaidlusalune maks diskrimineerivat laadi, sest sellega maksustatakse ainult selliste mootorite kasutamine, mis on vajalikud selleks, et suunata tööstusgaasid maa-alustesse torudesse; sellega seatakse seega ebasoodsamasse olukorda seda tüüpi transport võrreldes tööstusgaaside transportimise muude viisidega ja eriti võrreldes veoautoga toimuva transpordiga. Et veoautoga transporditavad gaasid on peamiselt kodumaist päritolu, samal ajal kui torudes transporditavad on suures osas imporditud, järeldub kaebuse esitaja arvates sellest, et vaidlusaluse meetmega soodustatakse Belgias toodetud tööstusgaasi imporditud tööstusgaasi kahjuks.

85. Komisjon ja Belgia ametiasutused on täielikult selle väite vastu põhjustel, mida ma allpool kirjeldan.

86. Mina omalt poolt meenutan kõigepealt, et nagu teada, on EÜ artikli 90 eesmärk tagada kaupade vaba liikumine liikmesriikide vahel normaalsetes konkurentsitingimustes, keelates igasuguse kaitse, mis võib olla tingitud diskrimineerivate riigimaksude kohaldamisest teiste liikmesriikide toodete suhtes. Teiste sõnadega on selle „eesmärk [...] tagada riigimaksude täielik neutraalsus kodumaiste toodete ja imporditud toodete vahelise konkurentsi osas" [32]. Selles õigusnormis sätestatud keeldu tuleb kohaldada seega iga kord, kui mõni maks võib heidutada importimast tooteid teistest liikmesriikidest kodumaiste toodete kasuks. [33]

87. Nii ei tundu see mulle siiski olevat vaadeldava maksu puhul. Sellise maksuga ei maksustata tooteid, vaid majandustegevusega tegelemist (mis hõlmab mootorite kasutamist) Liège'i provintsis. Nagu Belgia valitsus kohtuistungil kinnitas, käsitavad paljud kohalikud omavalitsused mootorivõimsust näitajana, mis võib aidata teha kindlaks ettevõtjate maksu tasumise võime.

88. Seega näib mulle ilmne, et nagu rõhutavad Belgia ametiasutused ja komisjon, kohaldatakse vaidlusalust maksu objektiivse, läbipaistva ja eelkõige toodetavate või kõnesoleva majandustegevuse raames kasutatavate toodete päritoluga (või ka sihtkohaga) üldse mitte seotud maksustamiskriteeriumi alusel.

89. Air Liquide'i transporditava välismaise päritoluga gaasi maksustamine tundub mulle seega täiesti kaudne ja juhuslik tagajärg, mis on tingitud Air Liquide'i omaenda otsusega valitud gaasi transportimise viisist (mootorite kasutamist nõudvate torude abil). Nagu aga Euroopa Kohus on minevikus õigesti märkinud, „[on] asjaolu, et maksu [...] kohaldatakse erinevate ettevõtjate omahindade suhtes erinevalt sõltuvalt nende ettevõtjate majandusstruktuuri iseärasustest [...] [EÜ artikli 90] kohaldamise seisukohast tähtsusetu" [34].

32 — 3. märtsi 1988. aasta otsus kohtuasjas 252/86: Bergandi *vs.* Directeur général des impôts (EKL 1988, lk 1343, punkt 24).

33 — Vt nt eespool viidatud kohtuotsus Bergandi, punktid 24 ja 25; 27. veebruari 1980. aasta otsus kohtuasjas 171/78: komisjon *vs.* Taani (EKL 1980, lk 447, punkt 5) ja 7. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-45/94: Ayuntamiento de Ceuta (EKL 1995, lk I-4385, punkt 29).

34 — 28. jaanuari 1981. aasta otsus kohtuasjas 32/80: Kortmann (EKL 1981, lk 251, punkt 29).

90. Nagu Belgia valitsus märkis, on teisest küljest täiesti normaalne, et konkureerivate ettevõtjate suhtes, kes ei ole oma kaubandus- ja tööstustegevust korraldanud samamoodi, kohaldatakse erinevaid makse erinevalt. Nii kohaldatakse mootorsõidukimaksu, millega maksustatakse Air Liquide'i konkurentide toodetud gaaside maanteetranspordiks vajalikke veoautosid, tema konkurentide, aga mitte Air Liquide'i suhtes.

91. Pealegi ilmneb see, et maksul ei ole mingit kaitsvat mõju, selgelt, kui ainult mõelda sellele, et vaidlusalust maksu makstakse ükskõik missuguselt Liège'i provintsi territooriumil valmistatud tootelt, mille valmistamiseks peab ettevõtja kasutama mootorit, samal ajal kui maksuga ei maksustata sama toodet, mis toodeti mujal (täpsemalt väljaspool provintsi territooriumi) ja transporditi müügiks Liège'i provintsi.

92. Asjaolu — mida märgib eelotsusetaotluse esitanud kohtus —, et kõnesolev maksukord toob kaasa maagaasi transpordi ja tööstusgaasi transpordi erineva maksualase kohtlemise, ei saa viia teistsuguse lahenduseni. Kui see on nii ja kui kahe toote vahel valitseb tõesti konkurents, tuleb järeldada, et vaidlusaluse maksu tulemuseks on paradoksaalsel kombel imporditud toote, nimelt maagaasi soodustamine võrreldes teiste toodetega, mille puhul on olemas ka kodumaine toodang, st tööstusgaasidega. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kuulu seda tüüpi maksumeede, mis diskrimineerib kodumaiseid tooteid, siiski EÜ artikli 90 kohaldamisalasse. [35]

93. Esitatud põhjendustest lähtudes teen seega Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et niisugune mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks nagu vaadeldav ei kujuta endast diskrimineerivat maksumeedet EÜ artikli 90 tähenduses.

Viies küsimus (kohtuasi C-41/05)

94. Viiendas küsimuses tahab Tribunal de première instance teada, kas jaatava vastuse korral kolmandale ja neljandale küsimusele on mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvat maksu tasunud maksumaksjal õigus nõuda selle tagastamist alates 16. juulist 1992, mil kuulutati välja eespool viidatud Legrose jt kohtuotsus.

35 — Vt nt 13. märtsi 1979. aasta otsus kohtuasjas 86/78: Peureux *vs.* Services fiscaux de la Haute-Saône et du territoire de Belfort (EKL 1979, lk 897, punktid 32 ja 33) ja 27. veebruari 1980. aasta otsus kohtuasjas 68/79: Just *vs.* Taani maksu- ja aktsiisiministeerium (EKL 1980, lk 501, punktid 15 ja 16).

95. Selles osas tõden vaid, et olles välistanud, et kõnesolev meede kujutab endast tollimaksuga samaväärse toimega maksu EÜ artikli 25 tähenduses või EÜ artikliga 90 keelatud diskrimineerivat riigimaksu, ei ole minu arvates vaja teha otsust selles küsimuses.

V. Ettepanek

96. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata talle esitatud eelotsuse küsimustele järgmiselt:

— *Kohtuasi C-393/04 ja C-41/05:*

Mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast kohalikust maksust vabastamine, mida kohaldatakse ainult maagaasi jaamades kasutatavate mootorite suhtes, kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

— *Kohtuasi C-41/05:*

1. Mootorivõimsuselt tasumisele kuuluvast provintsimaksust vabastamine, mida kohaldatakse ainult maagaasi jaamades kasutatavate mootorite suhtes, kujutab endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

2. Maksumaksjad, kes peavad tasuma niisugust maksu nagu mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks, mille Liège'i provints kehtestas 30. oktoobri 1998. aasta ja 29. oktoobri 1999. aasta provintsimäärustega, ei saa väita, et teiste maksumaksjate suhtes kohaldatav sellest maksust vabastamine kujutab endast riigiabi, eesmärgiga saavutada selleks maksuks tasutud summade tagastamine.

3. Niisugune mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks, nagu Liège'i provints kehtestas 30. oktoobri 1998. aasta ja 29. oktoobri 1999. aasta provintsimäärustega, ei kujuta endast samaväärse toimega maksu EÜ artikli 25 tähenduses.

4. Niisugune mootorivõimsuselt tasumisele kuuluv maks, nagu Liège'i provints kehtestas 30. oktoobri 1998. aasta ja 29. oktoobri 1999. aasta provintsimäärustega, ei kujuta endast diskrimineerivat riigimaksu EÜ artikli 90 tähenduses.